

DEN TRETTIOFÖRSTA STJÄRNAN I UNIONSFLAGGAN

KRING FÖRSPELET TILL CALIFORNIENS INFÖRLIVANDE MED FÖRENTA STATERNA

Av ambassadrådet TORSTEN BRANDEL

DEN våg av pionjärer som under de första femtio åren efter frihetskriget gick västerut över den amerikanska kontinenten kämpade mot många svåra hinder: avstånden, naturen, klimatet, indianerna. »The Winning of the West» fortskred likväl med oemotståndlighetens och självklarhetens prägel. Men vid gränserna till Texas och New Mexico och väster om Klippiga Bergen låg områden som tillhörde främmande nationer. Här mötte ett nytt problem.

Mexico ställde sig till en början inte avvisande mot att amerikanare fredligt slog sig ned i dess gränsprovinser, och England inskred inte mot amerikanska forskningsexpeditioner och kolonister i det omtvistade Oregon. Det dröjde emellertid inte länge förrän tryck och mottryck alstrades. Texas proklamerade sig oberoende av Mexico år 1836. Spänningen mellan de anglosaxiska makterna i området uppe i nordväst hade i flera år varit akut, om också just minskat, då kriget mellan Förenta Staterna och Mexico bröt ut i maj 1846. Direkt krigsanledning var tvisten om Texas, som nu önskade anslutning till Förenta Staterna; men huvudbytet i freden i Guadalupe Hidalgo i februari 1848, där anslutningen bekräftades, blev utan tvekan, även i den tidens medvetande, Californien.

Amerikanska historiker ser ofta förbluffande frankt på den egna nationens politik i det förflutna, och många av dem har fällt en hård dom över regimen Polks aggressiva tillvägagångssätt mot Mexico åren före detta krig. Den har knappast varit skarpast ifråga om tvisten om Texas. Visserligen har det hävdats att Mexico provocerades till det »gjutande av blod på amerikanskt område», som var Polks argument i kongressen för krigsförklaringen — och

som Abraham Lincoln tillät sig betvivla. Kriget föregicks också av amerikanska trupperörelser i omtvistade områden vid en tid då Mexico ännu visade förhandlingsvilja. Men Förenta Staterna hade ändå avböjt Texas' tidigare begäran att bli upptaget i unionen, och först sedan den fria staten bestått i åtta år hörsammades dess önskan, som då framstod rätt klart motiverad. Mexico hade också avslagit köpeanbud från Washington såväl beträffande Texas som Californien. Dessutom uppretades amerikansk opinion av mexikanska terrordåd och av mexikanska officerares övermodiga hänvisningar till den militära promenad de skulle få glädja sig åt ifall det behövdes.

Även om alltså Washingtonregeringens politik i Texaskrisen nagelfarits i amerikansk historieskrivning, har kritiken nästan

varit ännu vaknare när det gällt Washingtons roll i spelet om *Californien*. Det skede därav som sammanföll med kriget mot Mexico har i det sammanhanget mindre betydelse; efter krigsförklaringen blev ju *Californien* legitimt föremål för amerikanska krigshandlingar. Vad däremot förspelet till kriget beträffar synes historiekritiken på en och annan punkt länge ha varit — och delvis alltså vara — hårdare än vad det faktiskt finns anledning till.

Men här må en kort tillbakablick tillåtas.

Cortez' män hade upptäckt »Lägre *Californien*», den halvö som skjuter söder ut från San Diego. Namnet fick den från en fantastisk spansk roman, förmodligen utkommen 1510, om underlandet vid paradisetts portar, där allt var av guld. Sedan dess förblev *Californien* drömmen om El Dorado. På kartorna ritades landet länge som en ö, norr om vilken man anade en Nordsjöpassage. Spanjorerna såg aldrig gulddrömmen realiserad. En sjöfarande, Cabrillo, utsänd av vicekungen i Mexico, nådde år 1542 i höjd med San Franciscobukten, och sexton år senare kom hans landsman Vizcaino till nuvarande San Diego och Monterey. Dessemellan hade den store Sir Francis Drake år 1579 gått iland från »The Golden Hinde» just norr om den numera berömda bukten. Men dimman dolde både för honom och hans föregångare det smala inloppet till en av världens bästa naturliga hamnar. Den förste vite man som såg in bakom »The Golden Gate» var en spejare i Portolåexpeditionen, som 1769 under svåra strapatser trängt landvägen norrut. Den första europeiska farkost som seglade in genom sundet var en spansk fregatt, sex år senare.

Från ungefär den tiden började man i Madrid inse att *Californien* var ett möjligheternas land — guld eller inte guld. Det blev föremål för en svärdets och korssets penetration. Små garnisoner placerades i pueblors längs kusten; kloster — missiones — upprättades längs den väg som anlades från San Diego till bukten i norr, kallad kungsvägen, El Camino Real. Indianerna var här menlösa och medgörliga, landet var rikt och soligt. Men Spanien låg långt borta; initiativ och resurser sinade mot stormaktstidens slut. Erövrarnas grepp om *Californien* blev aldrig fast eller befruktande. År 1800 fanns där knappt 2 000 vita. Livet var lojt och lättjefullt, militären illa besoldad, munkarna tyranniska mot de depraverade indianerna och den gudabenådade hamnbukten i norr fortfarande nästan outnyttjad.

En dag år 1822 nåddes huvudstaden Monterey av underrättelsen

att Mexico gjort sig fritt från Spanien. Californien fann sig rätt likgiltigt i de nya överhetsförhållandena. Styrelsen blev nu än mera slapp; men också mycket mindre mild och mera godtycklig. Detta passade inte de individualistiska californios. De påtvingades flera hårda guvernörer. På somliga av dessa såg de förnämliga spanskkättade familjerna i Monterey ned med förakt. Guvernörerna kunde ha med sig impopulära medhjälpare samt soldater som hämtats direkt ur de mexikanska fångelserna. En härva av revolutioner mot Mexico och inbördes skärmytslingar upptog snart helt de förut beskedliga californios' intresse. Respekten för centralregeringen ökades inte av att denna två gånger — första gången år 1836 — ömkligt accepterade upproriska regimer. Men dessa förmodade inte sköta sig självständigt, utan återföll i beroende av Mexico. Förvirrade äganderättsförhållanden hade följt på en systemlös mexikansk förläningspolitik sedan missionerna sekulariserats. Utlänningar var länge förbjudna att driva handel eller förvärva jord i Californien, trots att dess herrar inte själva mäktade hålla provinsens näringsliv uppe eller ens förse den med skolor, polis, domstolar eller postväsende. Förbuden hade visserligen många luckor, men detta återigen luckrade upp tilliten till myndigheterna.

Utlänningar sipprade alltså in. Franska resande (La Pérouse, år 1786) samt kunskapare från franska legationen i Mexico (de Mofras) var bland de tidigaste på platsen. Men redan 1796 anlöpte det första amerikanska fartyget Monterey. Betecknande nog var dess namn »The Otter». Det var nämligen utterskinn som först lockade yankees till dessa nejder. Affärsmän och trappers med andra intressen följde efter. Dessa näringar intresserade även engelsmännen, opererande från Canada, och snart ryssarna, som via Berings sund och Alaska sökt sig nedåt kusten. En rysk f. d. diplomat och affärsman, Rezanov, verksam i Alaska, förlovade sig 1806 med San Francisco-kommendantens dotter och skulle kanske spelat en stor roll i fortsättningen ifall han inte kort därefter omkommit på en resa till Petersburg. 1812 grundade ryssarna Fort Ross vid Bodega Bay, där en mycket disciplinerad koloni sedan nära trettio år odlade spannmål, handlade med skinn och eventuellt hade vidsträckta planer. Trafiken oroade regeringen i Mexico, som gav generalen Vallejo befälet över en garnison i det nordliga Sonoma samt där och i San Rafael upprättade nya missioner. Vid den tiden förekom engelska fregatter ofta i kustfarvattnen. Tvisten mellan England och Förenta Staterna om Oregon

började tillspetsas. Båda länderna utnämnde, omkring 1840, konsul i Monterey — Forbes resp. Larkin, den senare en driftig, self-made, politiskt begåvad affärsman med position i staden och personlig pondus. Flera andra amerikanska och några få engelska affärsmän hade etablerat sig framgångsrikt, blivit mexikanska medborgare och ofta gift sig med kaliforniska damer. De efter sekulariseringen ibland förmögna rancheros blev alltmer beroende av varor som skeppades från Boston. En fredlig och först med blida ögon sedd amerikansk infiltration hade börjat sätta fart på det indolenta kaliforniska näringslivet.

År 1841 drog sig ryssarna plötsligt tillbaka. Det skedde av egen fri vilja. Orsaken är obekant.

Det existerade knappast främlingshat eller främlingsförtryck i provinsen förrän kort före krigsutbrottet Förenta Staterna—Mexico. Oluststämningen mot Mexico hade snarare utlöst en gravitation mot republiken öster om Klippiga Bergen. Samtidigt fanns dock hos många californios en inte onaturlig instinkt att vilja ty sig till det avlägsna England, som motvikt mot den stora expanderande grannen. Tanken på att begära brittisk protektion hade vädrats. Denna hade naturligen starkt oroat Washington, där man samtidigt irriterades av ett ovänskapligt engelskt ställningstagande i Texasfrågan. Den federala regeringen såg givetvis mot Stilla Havet som en naturlig gräns, en »manifest destiny» för unionen, och måste, oavsett vilka aspirationer den medvetet eller omedvetet formulerat för sig, betrakta andra stormakters intressen i dessa trakter som en ogrannlagenhet och ett hot. — För amerikanare i allmänhet var Californien inte något begrepp förrän Charles John Frémonts upptäcktsresor i västern, den första år 1842, företagna på amerikanska regeringens direktiv, fångade en större publiks uppmärksamhet.

År 1846 fanns i Californien omkring 10 000 vita, varav ungefär 2 000 utlänningar, hälften amerikaner. Indianerna var knappast talrikare än de vita.

Om californierna inte närde något främlingshat, och knappast ens någon speciell avoghet mot sin mäktige amerikanske granne, förrän efter 1840, är det däremot otvetydigt att antiamerikanska stämningar satte in just vid den tiden. En viktig episod i de båda republikernas samlevnad har tytts som huvudorsaken till stämningförsämringen: dåvarande kaptenen Frémonts tredje expedition västerut. Den hade ursprungligen vetenskapligt syfte, men kom att få politisk och militär betydelse, vare sig detta berodde

på de instruktioner dess chef hade eller på yttre händelsers tryck. Frémont var ingenjörsofficer; en begåvad man, både handlingsmänniska och drömmare, temperamentsfull, charmerande, men samtidigt opålitlig. Han var gift med en dotter (Jessie) till senator Benton, ordförande i senatens försvarsutskott och grå eminens i Vita Huset. Förutom av den viljekraftiga Jessie, den storamerikanske svärfadern och den av Benton uppenbart imponerade utrikesministern Buchanan var Frémont påverkad av George Bancroft, historikern, då marinminister, en hämningsfri expansionist. Formellt stod den unge upptäcktsresanden under krigsminister Marcys order. Denne såg otvivelaktigt på Frémonts uppdrag såsom rent vetenskapligt. Han skulle utforska vissa definierade områden. I uppgiften ingick som en självklart sak att rekognoscera förbindelseleder och framkomstmöjligheter, bland annat kortaste vägen till Stilla Havet. Frémont uppgav efteråt att han själv ansett sin huvuduppgift vara att finna en lämplig sträckning för en järnväg till Franciscobukten. Att han lade tyngdpunkten på detta får nog tillskrivas de talrika samtal han haft före avresan med Bancroft och Benton. Båda betraktade sig också som uppdragsgivare till Frémont. Båda hade inskräpvt att krig med Mexico var snart förestående, att andra stormakter kunde komma att intervensera i Californien och att Frémont då borde vara beredd att ingripa så som omständigheterna gjorde möjligt.

Hans tredje expedition bröt upp våren 1845. Många månader senare sändes en regeringskurir, löjtnant Gillespie, med instruktioner till Larkin i Monterey och personliga brev till Frémont. I den äldre litteraturen brukar det heta att Gillespies instruktioner gällde Frémont, och det är dennes memoarer och uttalanden inför domstol och vid intervjuer som gett anledning därtill. Även några nyare arbeten driver tesen om att Frémont skulle fått särskilda »secret instructions» att agera självständigt — »bestämt och positivt», som han själv älskade att uttrycka saken. Men det vill förefalla som om sedermera generalen, presidentkandidaten och guvernören helt enkelt mints fel, om inte farit med osanning, på denna viktiga punkt. Ännu idag är det visserligen oklart vad Gillespies kurirskrivelser i detalj innehöll, men den viktigaste och mest officiella av dem finns dock i behåll, och den ger ej Frémont någon sådan fullmakt. Skrivelserna var följande: en från utrikesministern till Larkin; en annan från Jessie Frémont till maken; en tredje från Benton till Frémont; slutligen ett introduktionsbrev från utrikesministern rörande Gillespie.

Kuriren färdades förklädd genom Mexico. Innan han landsteg i Vera Cruz förstörde han Buchanans skrivelse till Larkin, sedan han först memorerat innehållet. Vid ankomsten till Monterey återupptecknade han detta, korrekt utom i ett par detaljer, vilket jämförelse med en runt Kap Horn befördrad kopia utvisar. Han hade order att lämna Frémont en kopia av dessa instruktioner, och det gjorde han, då de den 9 maj 1846 äntligen träffades vid Lake Klamath nära Oregongränsen. Utrikesministerns skrivelse innehöll order till Larkin att, *utan att förnärma Mexico*, söka med *fredliga* medel underblåsa kaliforniska självständighetssträvanden, att reagera välvilligt om kalifornierna skulle *frivilligt* önska anslutning till USA och att motverka särskilt engelsk infiltration i provinsen. Vad man än må vilja läsa mellan raderna kan där knappast intolkas någon förtäckt uppmaning till omedelbar, direkt aktion.

Icke desto mindre uppgav efter kriget Frémont — som inte var nämnd i skrivelsen! — att han fått hemliga instruktioner som gick ut på att »avvakta händelserna» — och, efter hand, gå »positivt» till väga — vilket han också prompt gjorde, redan innan han visste att krigstillstånd rådde. Regeringen kan ju knappast ha lämnat Frémont muntliga instruktioner som gick stiek i stäv mot andan i instruktionerna till Larkin, liksom också mot de order amiral Sloat, den amerikanska pacifikflottans chef, hade. Frémont medgav att han med Gillespie fick skrivelsen från Buchanan, men han ville minnas att instruktionerna däri gällde honom personligen, och han mindes dem alltså som en fullmakt att handla diskret men bestämt. Han ansåg det uteslutet att en sådan instruktion *också* kunnat gå till Larkin, då denne vore av otillräckligt format för ett så stort uppdrag. Frémont frångick aldrig denna ståndpunkt, trots att Gillespie — som senare gjorde ideliga mot-sägelser — så tidigt som 1848 vittnat att han hade order visa Frémont ett *duplikat* av en skrivelse från utrikesministern till Larkin. Ej ointressant i sammanhanget är att Bentons brev, avfattat på s. k. familjehiffer, av Frémont efteråt uppfattades dels som en uppmaning till aktivism men dels också som ett klarare uttryck för regeringens vilja än själva ministerskrivelsen! Helt orimligt är det ju inte om här skett en minnesglidning hos honom: En huvudpunkt i utrikesministerns skrivelse var att se upp för utländsk inblandning, *om* den komme. En grundval för Bentons uppmaning till aktion var återigen att fientlig intervention säkert kunde väntas. För Frémonts livliga temperament och handlings-

kraft passade senatorns inställning bättre. Minnet av innehållet i det senare brevet kom kanske att absorbera hågkomsten av det förra, och fusionsprocessen blir förklarligare eftersom breven trots allt hade en gemensam nämnare.

Det är nödvändigt att åter föra berättelsen ett steg tillbaka. Före mötet vid Klamathsjön hade Frémont varit i Monterey, besökt Larkin, uppvaktat mexikanska honoratiores och fått tillstånd utföra en del planer. Men en konflikt seglade upp med militärbefälhavaren Castro när en grupp av expeditionen bivackerade på förbjudet område nära kusten i Salinasdalen. Castro uppfordrade något bryskt Frémont att genast lämna landet. Det kan ha rätt något sammanhang mellan denna händelse och en proklamation från provinsregeringen som innebar att alla utländska jordägare antingen med sin boskap måste lämna landet eller bli mexikanska medborgare. Frémont kände sig förolämpad och förskansade sig på höjden av Hawk's Peak samt tog sig före att hissa stjärnbaneret. Det är troligare att detta var en spontan gest än att han just då och på den platsen ämnade sätta igång någon militär aktion. I varje fall tröttnade han snart på attityden — mexikanarnas reaktion stannade vid föga mer än förbittringen — och drog sig långsamt norrut till Sacramentodalen.

Den var centrum för de amerikanska nybyggarna. Frémont fann dem uppjagade av rykten om förestående terror mot utlänningar. Här residerade också, i sitt eget privata fort, den store jorddroten John Sutter, schweizisk äventyrare men mexikansk medborgare, med mexikanska regeringens uppdrag att hålla ett öga på ryssar (tidigare), fransmän, amerikaner och indianer. Själv hade han dock en fot i varje läger.

I början av juni kulminerade nyhetsfloran med att Castro med en »armé» om 250 man var på väg norrut från Monterey. Denna visade sig vara helt inbillad. Med den nervositet och sommarhetta som rådde i dalen kom det ändå till en allvarlig incident. Några mexikanska farmare lade sig i bakhåll för en mexikansk officerspatrull, som förde reservridhästar till en garnison i grannskapet. Kuppen tycks ha varit inspirerad av Frémont. Den lyckades väl. I segerglädjen red den förstärkta troppen farmarkavalleri tidigt på morgonen den 14 juni in i staden Sonoma, omringade general Vallejos hus och tillfångatog honom. Det fanns för ögonblicket icke en soldat på platsen. Farmarna, som torde ha handlat i en känsla av självförsvar, uppträdde därefter obetänksamt och amatörmässigt, kanske också efter hand sporrade av den lust att »make

fun» som i livliga situationer lätt bemäktigar sig unga amerikannare. De utropade den fria republiken Californien och beseglade detta med att hissa en i hast hopkommen flagga, vit med en röd stjärna och en björn, kraftens symbol. Att krig mellan Mexico och Förenta Staterna nu utbrutit visste revolutionärerna i Sonoma ännu ej på flera veckor.

Frémont låg som en kraftkälla i sitt läger i bakgrunden. Redan genom sin närvaro hade han satt aktiva krafter i rörelse som nu inte stod att hejda. Så tidigt som omkring den 26 maj tycks han också ha beslutat gå bröstgänges tillväga mot mexikanerna. Kort efteråt visade det sig i varje fall att han ansåg ögonblicket för direkt aktion kommet. Skärmytslingar följde mellan de amerikanska nybyggarna, förstärkta av Frémonts folk, och mexikanerna. Detta var inte den utveckling president Polk önskat och som kommit till uttryck i Buchanans skrivelse. Regeringen torde ännu i detta skede ha satt sin lit till det slags pacificeringspolitik vars intentioner Larkin länge så väl omsatt i praktiken. Fråga är om inte denna var på god väg att lyckas då den avbröts av incidenter som Hawk's Peak och Sonoma. Till Frémonts försvar kan sägas att han, på platsen, förmodligen bedömde faran för mexikansk våldspolitik eller engelskt ingripande som mer akut än Buchanan gjorde vid det tillfälle han skrev det av Gillespie överbringade brevet. Frémont visste att Polk, i vars valplattform plankan »expansion i väster» varit viktig (men som dock ryggat sitt »fifty-four forty¹ or fight» i Oregontvisten och i stället kompromissat med England) satt sig före att vinna Californien. Han borde, synes det, å andra sidan haft starkare skäl innan han bröt mot presidentens uttryckliga vilja att för detta syfte använda fredliga medel.

När amiral Sloat den 7 juli steg i land i Monterey för att i enlighet med sina order besätta de två viktigaste californiska hamnarna så snart krig mellan Mexico och Förenta Staterna utbrutit, uppträdde denne däremot på ett sätt som var helt i den anda i vilken Buchanan tillskrivit Larkin. Han sände försonliga budskap till de styrande, sökte undvika stridshandlingar, tvekade att hissa den amerikanska flaggan och bibehöll den mexikanska förvaltningsapparaten. Men det var försent att nu vinna frukter av Larkins lugna, metodiska arbete i syfte att skapa misstroende mot den mexikanska centralregeringen och förtroende för »den amerikanska systerrepubliken». Det var endast på ett hår när försent. Till

¹ lat 5440.

den 15 juni hade sammankallats en junta i Santa Barbara, där frågan om frigörelse från Mexico skulle kommit upp och dit en stark grupp proamerikanska representanter väntades. Den blev av olika skäl inte av, men den var heller inte aktuell efter den 14 juni. De proamerikanska elementen stöttes bort efter händelserna i Sonoma och Frémonts operationer uppe i norr.

Sloat blev både förbryllad och förargad då han erfor om Frémonts verksamhet. Efter det att stjärnbaneret hissats i Monterey och San Francisco tog amiralen dock kontakt med upptäcktsresanden, vars folk det kunde finnas användning för sedan det visat sig att californios ämnade göra motstånd. Frémont hade omedelbart en styrka på 160 man klar att marschera söderut.

En inom kort nyutnämnd amerikansk befälhavare, commodore Stockton, satte fart på operationerna. Motstånd hade organiserats i söder, men sedan Stockton och Frémont med var sin styrka, som på olika transportsätt förts sjövägen söderut, gjort en kniptångsrörelse mot den lilla mexikanska armén i trakten av Los Angeles, gav sig denna praktiskt taget utan strid. Gillespie sattes som kommandant i Los Angeles, Stockton gjorde sig till guvernör och utnämnde Frémont till militärbefälhavare. Detta var i mitten av augusti. Men landet blev inte lika lätt att hålla som att besätta. Sydkalifornierna samlade sig efter några månader till uppror mot Gillespie. Stockton och Frémont fick i hast göra om sin operation söderut, Frémont dock nu landvägen. Men denna gång visade californios bättre ryggrad, och kommandören hade förmodligen dukat under med den sydliga amerikanska styrkan om inte hjälp kommit i sista ögonblicket — ej från Frémont, som ännu var långt från platsen, utan från en tredje amerikansk styrka under general Kearny, som av Washington för säkerhets skull sänts landvägen över New Mexico. Generalen hade lämnat garnisoner efter sig på många ställen och förfogade över knappt 100 dragoner, men den marginalen i styrka blev avgörande. Californios flydde norrut, där Frémont stod i deras väg och tog emot kapitulationen, den 11 januari 1847. Provinsen var definitivt tagen.

Frånsett att Californien helt naturligt utövade stark attraktion på regeringen i Washington och på åtskilliga pressure groups där, och frånsett återigen att den mexikanska provinsen låg som en barriär för den amerikanska folkströmmen mot Stilla Havet, fanns alltså ett viktigt element i den politiska utsikten från Washington vid denna tid vars vikt i dag lätt underskattas: de hotande flank-

positioner England alltjämt höll gentemot Förenta Staterna och den dödliga fara amerikanerna skulle se sig försatta i om England fick insteg också i Californien. I själva verket ägnade den brittiska regeringen ett endast förstrött intresse åt en sådan möjlighet. Två brittiska eskadrar kryssade visserligen åren 1845—46 i farvattnen utanför Mexicos långa västkust och höll väl ett öga på situationen, och konsul Forbes hade uppgifter utöver de kommersiella av ungefär samma art som Larkins. Redan innan den för amerikanerna gynnsamma kompromissen om Oregon (1846) tycks det offensiva draget i engelsmännens politik dock ha försvunnit. Men för regeringen i Washington tedde sig läget fortfarande allvarligt. Forbes' verksamhet i en landsända där obetydliga civila engelska intressen fanns var en nagel i ögat. Otaliga aktstycken och yttranden som stammar från Polk, Bancroft och Benton tyder på att nervositeten i Washington inför Englands nästa steg nog var äkta. Minnet av engelska trevare till Texas under dess självständiga tid var också färskt. Kort före de dramatiska händelserna i Sonoma och Monterey år 1846 hade vidare något inträffat som med tidens perspektiv syntes göra det engelska hotet akut: en plan på kolonisering i Californien av 2 000 engelsmän (McNamaraplanen) hade godkänts av Mexico, och dess verkställande ansågs omedelbart förestående. Vad man numera vet om planen karakteriserar den som rätt fantastisk och i avsaknad av politiskt engelskt stöd. Men Polk och de amerikanska nybyggarna i Sacramentodalen såg den i annat ljus. När så Sloat i juli hastade till Monterey, följdes han tätt i kölvattnet av flaggskeppet i den brittiska pacifikeskadern. Dess chef resignerade dock så snart själva kapplöpningen var slut. Att gå till vapenskipte hade knappast varit den brittiske amiralens avsikt. I land hade i varje fall Forbes blivit honom en betydligt mindre entusiastisk medhjälpare än Larkin blev för Sloat: den engelske konsulen var redan så personligen engagerad i handel och umgänge med amerikanska firmor och enskilda att han såg utan illvilja på en amerikansk penetration.

Alltunder det att ängslan för Englands avsikter satte stark prägel både på Washingtons handlande och de amerikanska nybyggarnas reaktioner iakttog man från amerikansk sida också den snabbt fortskridande upplösningen i den mexikanska republiken. För regeringen liksom för amerikanen i gemen pekade allt detta på Amerikas »manifest destiny»: att fylla tomrummet på dess »egen» kontinent, att fortsätta den »oundvikliga» expansionen västvärt, att ta på sig det arbete och de investeringar för utvecklingen

Den trettioförsta stjärnan i unionsflaggan

av Californiens enorma möjligheter som endast dess rike granne kunde ha råd med och att förekomma varje annan stormakt att utföra vad Mexico ej visade vilja eller kraft till och vad amerikanerna själv sjöd av lust för. Härtill kom kampen mellan Södern och Nordstaterna, slavstater och abolitionister, om att lägga beslag på nytt land. Formulerat på annat sätt sade man sig senare: »National duty forbade cheerful surrender of the Pacific Coast.» Den metod man valde för att vinna Californien var så att säga det bestämda men vänliga trycket. Målmedvetenheten rubbades aldrig, men man tvekade inför varje våldsamt. Förenad med viljan att vinna Californien fanns en humanitär, ja, en naivt missionärspräglad önskan att göra californierna delaktiga av Amerikas resurser. Larkin infiltrerade; men det är svårt att hålla med den amerikanske historiker som liknat hans roll vid Papens i Wien. Sloat var ängsligt tillmöteskommande trots att det just utbrutna kriget gjorde hans landstigning legitim. Kearny's styrka, avsedd att spela huvudrollen vid besättningen, var med avsikt liten: knappt stor nog för uppgiften; ej så stor att den skulle ge intryck av förkrossande makt.

Otvivelaktigt kan en granskning av det politiska förloppet vid Californiens erövring i dess olika faser blotta många schackdrag från Washingtons sida som inte hör hemma i en handbok om gott utrikespolitiskt uppförande. Det vore lättvindigt att hölja in tillvägagångssätten i täckmantlarna »manifest destiny» eller »the logic of events». Men den som idag ser den dynamiska utvecklingen i vad som på hundra år nästan blivit Amerikas mönsterstat måste väl säga att när unionsflaggan fick sin trettioförsta stjärna symboliserade den åtminstone »the logic of geography».